Cana asobnaha numaru 20 hr. Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 39 (538) Wilnia, Niadziela 12 Listapada 1933 h. Hod IX (XVII).

Biełaruskaja KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, ZAWALNAJA 1—1 (Wilno, Zawalna 1—1). Redakcyja adčyniena ad 9 ran. da 4 hadz. wieč.

Ceny abwiestak pawodle umowy.

„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod—4 zał., na pałhoda — 2 zał., na 3 miesiacy—1 zał. Zahranicu ŭdwaja daražej.
HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Polska-balšawickaje parazumieńnie i biełarusy.

Ničoha niama na świecie niemahčymaha. Woś kolki jašče hadoŭ tamu, asabliwa padčas likwidacyi biełaruskaj „Hramady", ab družbie polska-balšawickaj nie mahło być i mowy. Siańnia hena družba ŭžo wyšła z haliny dyplomatyčnych, papiarowych razważańniaŭ i stałasia faktam.

Pryčyn hetaj družby miž Polščaj i SSRR šukać daloka nia treba. Supolnaja biada zmusiła da hetaha abiedźwie dziaržawy. Hitler, jak pahromščyk kamunistaŭ, hrozny nia tolki dla SSRR, ale nia mienš hrozny tak-ža i dla sučasnaj Polščy swaimi federacyjna-ekspansyjnymi (Litwa, Ukraina, Biełaruś) planami.

Japoncy na Dalokim Uschodzie, čwiorda asieŭšy ŭ Mandžuryi, nia mienš čwiorda imknucca da zaŭładańnia Manholijaj i stacca poŭnymi panami daloka-ŭschodnickich rynkaŭ i rašuča adapchnuć adtul SSRR z nieabličalnaj dla hetaj dziaržawy škodaj.

Woś wonkawyja pryčyny, dzieła jakich nastupiła polska-sawieckaje parazumieńnie. Da ich, peŭnież, dałučajucca i pryčyny charaktaru ŭnutranaha, jak u SSRR (hroznaje źjawišča hoładu), tak i ŭ Polščy (ekanamičny kryzys, biezraboćcie).

A woś i fakty samaha kankretnaha polska-sawieckaha zbližeńnia. Balšawickija hazety („Известия", „Правда") paświačajuć hetaj sprawie sažnistyja, poŭnyja da Polščy prychilnaści, artykuły. Toje-ž samaje bačym i ŭ niekatoraj presie polskaj. Tak napr. „Wiadomości Literackie" raśpiswajucca ab hetym u celym radzie (Nr.Nr. 38, 39, 44) numaroŭ, a abjomisty numar 47 z 29.X. s.h. adumysłu paświačany kultury SSRR. Popularyzujecca sawieckaja literatura, sawiecki film, sawieckija dasiahnieńni ich nowaha budaŭnictwa. Dyplomaty, korespondenty, padarožniki, pradstaŭniki wojska jak z boku polskaha, tak i sawieckaha, jeździać adny da adnych u hości, znajomiacca, balujuć.

My z hetaha zbližeńnia nia dziwimsia. My uważajem, što ludzi miž saboj, jak adzinki, tak i ŭsiakija hramadzianstwy, nia wyłučajučy i dziaržawaŭ, zmahajučysia kožny za idealy pawodle swajho razumieńnia, z natury swajej pawinny šukać miž saboj zbližeńnia i parazumieńnia dla ahulnaha sensu žyćciowaha. Ale jdzieć nam zaŭsiody, jak i ŭ hetym wypadku, ab toje, ci družba i bratańnie dwuch nie adbywajecca koštam kaho treciaha.

Woś-ža hetym trecim, miž inšym, u družbie polska-balšawickaj akazwajecca narod biełaruski. Koratka haworačy, sutnaść hetaj sučasnaj polska-maskoŭskaj družby, jak i daŭniej heta časam bywała, u tym, kab bolš umacawacca: Polščy na ŭschodzie našych ziamiel, a Rasiei na zachadzie biełaruskich ziamiel. Daŭniej heta adbywałasia susim prosta, bo nia było biełaruskaha, u sučasnym razumieńni, nacyjanalnaha pytańnia, a ciapier jano jość. Ciapier narod naš budzicca da samastojnaha žyćcia, narod naš ciapier upaminajecca ab swaje nacyjanalnyja i hramadzka-palityčnyja prawy. A fakt hety, jasnaja reč, staić na pieraškodzie polska-sawieckaj družbie i zatym lohka dadumacca, što zhodnickaja palityka miž Polščaj i SSRR z natury swajej nia spryjaje biełaruskamu nacyjanalnamu pryncypu, pracesu ŭsiebakowaha biełaruskaha adradžeńnia. Kali polskija i maskoŭskija daloni družna ściskulisia nad našymi ziemlami, dla pryncypowaj i praktyčnaj sprawiadliwaści, dla žyćciowaj harmonii susiedzkich narodaŭ, treba, kab pasrednikam u henym družnym chaŭrusie byŭ biełarus, treba, kab jon, praciahnutyja ruki palakoŭ i maskaloŭ, skrapiŭ swaimi daloniami. Hetaha niama, na heta abiedźwie starony, dzieła našaj słabaści, nie zwažajuć i zatym družba hena maje z našaha punktu hledžańnia pryncypowyja zahany i wialikuju niebiaśpieku dla adradžeńnia biełaruskaha narodu: niebiaśpieku likwidacyi hetaha adradžeńnia, jak z boku sawieckaha, tak i z boku polskaha.

Ale niama taho zła, kab jano nie zradziła dabra. Świedamaść u narodzie hetaj niebiaśpieki ŭzmocnić jaho narodny charaktar, pahłybić nacyjanalnuju świedamaść i ŭreście zraŭniaje swajo pałažeńnie da pałažeńnia swaich susiedziaŭ dzieła ahulnaha zbratańnia narodaŭ. Ale nichto z biełarusaŭ nie pawinien niebiaśpieku henu zamacowywać, pahłybiać i prywučać da jaje narod swoj. I kali tak bywaje, dyk tut i kryjecca najwialikšaja niebiaśpieka. A ŭ nas, na žal, heta jość. U nas hetaj warožaj biełaruskamu narodu mecie służa „Родны Край" (A. Łuckiewič, R. Astroŭski) i „Бел. Газэта" (Karpowič i jašče para „małajcoŭ"). Henyja asoby na bačynach swaich časopisiaŭ, zamiest adbiwać praŭdziwaje pałažeńnie biełaruskaha narodu i jaho patreby, a tak-ža zamiest snuć ideolohičnuju dumku ab poŭnym wyzwaleńni hetaha narodu i ab jaho sužyćci z susiednimi narodami na padstawach sapraŭdnaj sprawiadliwaści, zamiest hetaha — kažam — jany pazdymaŭšy šapki, jak niaščasnyja chałopy, stajać na polska-sawieckim padworyšču i hałkujuć praciŭ samaj-ža biełaruskaj idei, abaraniajučy hetak — dzieła swajej asabistaj karyści — sprawu polska-sawieckaha parazumieńnia. Słabaja heta abarona! Za hetkuju abaronu zwyčajna abaroncaŭ nia tolki nia kormiać, ale won haniać z padworyšča.

Woś hetkimi dumkami dzielimsia my z swaimi čytačami z nahody razwoju apošnim časam sawiecka-polskaj družby. Dumki hetyja zwodziacca da taho, što niebiaśpieku dla nas z hetaj družby my pradusim pawinny pakonwać u swaim ułasnym narodnym nutry, staranna wymiatajučy ad siabie ŭsiakaje zdradnickaje śmiećcio i biezahladna pahłyblajučy swaju biełaruskuju nacyjanalnuju i socyjalnuju świedamaść, kab pieramahčy ŭsie trudnaści i stać pobač z susiednimi narodami, jak sapraŭdy z imi wolnyja i im roŭnyja...

Wyjezd a. Jenerała A. Cikoty.

Dawiedwajemsia, što ŭ kancy minułaha miesiaca wyjechaŭ u Rym na stałaje prabywańnie a. Andrej Cikota, Jenerał zakonu Ajcoŭ Maryjanaŭ.

Ajciec A. Cikota, jak wiedama, dahetul byŭ superioram kłaštaru Ajcoŭ Maryjanaŭ u Drui, Brasłaŭskaha pawietu i na wysokaje stanowišča Jenerała, heta znača najwyšejšaha kiraŭnika ŭsiaho zakonu AA. Maryjanaŭ, byŭ wybrany i paćwierdžany na sioletniaj ŭsiezakonnaj sesii Kapituły ŭ m-cy žniŭni ŭ Rymie, ab čym „Bieł. Krynica" ŭžo ŭ swoj čas pisała.

Wybar a. A. Cikoty, jak Biełarusa, na wysokaje stanowišča Jenerała Zakonu wyklikoŭ u swoj čas buru złości z boku polskich šowinistaŭ. My, Biełarusy, z hetaha wybaru možam sapraŭdy ciešycca. Radaść našu chmuryć tolki toj fakt, što absadžywańniem Biełarusami choć-by najważniejšych placowak zahranicaj, asłablajucca nia mienš ważnyja i pilnyja placoŭki siarod samych Biełarusoŭ. Ab losie Ajcoŭ Maryjanaŭ skazać heta treba z asabliwym naciskam, bo, na kolki wiedama, ichnym zadańniem jość praca pierad usim dla swajho sobskaha narodu. Ajcy Maryjany inšych narodnaściaŭ: Litoŭcy, Palaki, Łatyšy i inš. sapraŭdy hetak i pracujuć. Tolki biełaruskich Ajcoŭ čamuści najwyšejšyja ŭłady wysyłajuć na kraj świeta (Ajcy: Abrantowič, Hermanowič — u Charbinie ŭ Mandžuryi) i to tady, kali dasiońnia niama kamu zaniacca pracaj siarod swajho biełaruskaha narodu, dla katoraha ŭznoŭ nasyłajecca duchawienstwa čužoje. Nia skazaŭ zašmat, kali ściwierdzim, što hetkaja haspadarka biełaruskimi duchowymi siłami jość haspadarkaj škodnaj i prosta rabunkowaj.—Z hetym trebà raz urešcie pierastać.

Wybary radnikaŭ u Radu Hramady

(Pawodle wybarčaha rehulaminu ŭ rasparadžeńni min. ŭn. spraŭ z d. 17.X.33 h., D. U. R. P. 28.X.33, poz. 606, ważnaha miž inš. dla wajawodztwaŭ: Wilenskaha, Nawahradzkaha, Biełastockaha i Paleskaha).

Śpiski wybarščykaŭ, asobna dla kožnaj Hramady, robić wojt hminy.

Prawa wybaru i lik radnikaŭ. Wybirać radnikaŭ Hramady maje prawa kožny (mužčyna i žančyna), chto da dnia raśpisańnia wybaraŭ končyŭ 24 h., hod času žywie ŭ wybarčym abwodzie i maje polskaje hramadzianstwo. Wybranym być moža, chto maje prawa wybirać i končyŭ 30 h. žyćcia. Lik wybiranych radnikaŭ aznačaje pawietawy starasta, pawodle art. 19 ustawy ab samaŭradach (zaležna ad liku wybarščykaŭ).

Sabrańnie wybarščykaŭ. Radnikaŭ u Radu Hramady wybirajuć poŭnapraŭnyja wybarščyki na wybarčych sabrańniach, jakija mohuć być ahulnyja dla ŭsiej hramady, abo akružnyja, kali hramada była padzielena na wybarčyja wokruhi. Ab ewentualnym padziele abšaru Hramady na wybarčyja wokruhi i ab prydzialeńni kožnamu wokruhu adpawiednaha liku miascoŭ radnikaŭ pastanaŭlaje pawietawy Starasta.

Nakaz i nahlad nad wybarami radnikaŭ Hramady naležyć da pawietawaha Starasty. Wybary nia mohuć być u časie pilnych polnych rabot i ŭ dni ŭračystych światkoŭ. Čas pamiž dniom abwieščańnia ab wybarach i dniom samoha hałasawańnia nia moža być karaciejšy saścioch dzion. Košty wybaraŭ pakrywaje hramada; ale kali jana nia maje adpawiednych dachodaŭ, dyk — hmina.

Wybarčyja kamisii. Wybary prawodziać wybarčyja kamisii, jakija asobna tworacca dla kožnaj hminy i niepadzielenaj na wybarčyja wokruhi hramady, a tak-ža dla kožnaha wybarčaha wokruhu. Kožnaja Kamisija składajecca z troch asob: kiraŭnika i dwuch siabroŭ. Kiraŭnika wyznačaje pawietawy Starasta, a siabroŭ — kiraŭnik. Siabrami wybarčych kamisijaŭ mohuć być asoby, majučyja prawa wybaraŭ na abšary hminy ci hramady. Kiraŭnik kožnaj kamisii wyznačaje adnaho z siabroŭ kamisii na swajho zastupnika, a kali niama kaho z siabroŭ kamisii, dany kiraŭnik moža paklikać na swajo miesca zastupnika z pasiarod asob, jakija majuć prawa wybaru na abšary hminy ci hramady. Pastanowy wybarčych kamisijaŭ patrabujuć prysutnaści kiraŭnika (zastupnika) i dwuch siabroŭ (zastupnikaŭ) i adbywajucca zwyčajnaj bolšaściu hałasoŭ.

Pryhatawaŭčaja praca. Śpiski wybarščykaŭ celaj hramady ci tolki wokruhu, zaraz-ža pa raśpisańni wybaraŭ, wojt daručaje kiraŭniku hminnaj wybarčaj kamisii. Adnačasna kiraŭnik kožnaj wybarčaj kamisii wyznačaje siabroŭ wybarčaje kamisii, a wojt wyznačaje dla kožnaj kamisii lokal (pamieškańnie). Lokalem hminnaj wybarčaj kamisii jość lokal hminnaj uprawy (hmina). — Sołtys zaraz ža wykonwaje daručeńnie wojta i padaje da ahulnaha wiedama lik mandataŭ prypadajučych danaj hramadzie, ci padzieł na wybarčyja wokruhi, lik mandataŭ u kožnym wokruhu, wyznačanyja wybarčyja lokali, skład hminnaj wybarčaj kamisii, miesca, dni i hadziny dastupnaści wybarčych śpiskoŭ i srok składańnia reklamacyjaŭ (adklikańniaŭ, žałabaŭ), źmiest adpawiednych parahrafaŭ wybarčaha rehulaminu, a tak-ža miesca, dzień i hadzinu hałasawańnia. Na pieradadni hałasawańnia sołtys padaje da ahulnaha wiedama na abšary hramady skład hramadzkoj ci akružnoj wybarčaj kamisii.

Abjaŭleńnie śpiskoŭ. Śpiski wybarščykaŭ pawinny być abjaŭleny ŭ minie nazaŭtra pa dniu pawiedamleńnia sołtysam ab wybarach, na praciah troch dzion. — Padčas abjaŭleńnia śpiskaŭ, kožny žychar hramady ci jejnaha wokruhu maje

prawa pierahladać śpiski wybarščykaŭ swajej hramady ci wokruhu i składać u hminnuju wybarčuju kamisiju ŭdakumentawanyja reklamacyi (žałaby) z damahańniem dadatkowaha ŭpisańnia ci skasawańnia z śpisku. Reklamacyi akančalna wyrašaje i ŭstanaŭlaje śpiski wybarščykaŭ dla celaj hminy Hminnaja wybarčaja kamisija.

Miesca ahitacyi. U dzień hałasawańnia nia možna ŭ wybarčym pamieškańni, u budynku, u jakim znachodzicca hetaje pamieškańnie, na wulicy i na placu prad uwachodam u budynak u adležnaści bližej jak 100m. pramaŭlać da wybarščykaŭ i ŭ inšy sposab ahitawać. Pawietawy starasta moža da paasobnych wybarčych kamisijaŭ na čas hałasawańnia wyznačyć palicejskija pastarunki.

Padača kandydataŭ i jaje formy. Prad raspačaćciem wybaraŭ kiraŭnik wybarčaj kamisii, pa adčytańni adpawiednich parahrafaŭ wybarčaha rehulaminu, zaklikaje sabranych da padawańnia kandydataŭ. — Wybar radnikaŭ Hramady i ich zastupnikaŭ prawodzicca adnačasna, adnym hałasawańniem. Kandydataŭ na hramadzkich radnikaŭ padajecca asobna ad kandydataŭ na zastupnikaŭ. Taja samaja asoba nia moža być kandydatam na radnika i zastupnika; u praciŭnym wypadku wybarčaja kamisija hetuju asobu zdymaje z śpisku kandydataŭ u zastupniki radnikaŭ i pakidaje jaje jak kandydata na radnika.

Padawać kandydataŭ možna na piśmie i wusna da pratakołu, padajučy proźwiščy hetulkich kandydataŭ, kolki radnikaŭ ci ich zastupnikaŭ maje być wybrana ŭ dadzienaj hramadzie ci wybarčym wokruzie. Piśmiennuju padaču kandydataŭ pawinny padpisać, a wusnuju — padać u pratakoł: a) u hramadach niepadzielenych na wybarčyja wokruhi — najmienš dwaccataja ($^1/_{20}$) čaść liku wybarščykaŭ hramady, majučych prawa hałasawańnia, b) u hramadach padzielenych na wybarčyja wokruhi — najmienš dziesiataja ($^1/_{10}$) čaść liku wybarščykaŭ danaha wokruhu, majučych prawa hałasawańnia. U kožnym wypadku 15 wybarščykaŭ jość wystarčajučym likam, kab padać kandydataŭ na hramadzkich radnikaŭ ci ich zastupnikaŭ. Padajučy kandydataŭ, treba padać imia, proźwišča, imia baćki, wiek i miejsca žyćcia kožnaha kandydata. — Kožny kandydat pawinien złažyć zajawu, piśmiennu ci wusna, što zhadžajecca wystawić swaju kandydaturu i što maje prawa być wybranym. — Na prośbu wybarščykaŭ i zhodna z ich wolaj kožny moža ŭ prysutnaści kiraŭnika wybarčaj kamisii napisać i padpisacca za niapiśmiennych wybarščykaŭ na papiery (piśmie), jakoj padajucca kandydaty.

Śpiski kandydataŭ. Wybarčaja kamisija, pa padačach kandydataŭ, spraŭdžaje ważnaść hetych padačaŭ i prawa kandydataŭ być wybranymi i tady ŭstanaŭlaje śpiski ważna padanych kandydataŭ na radnikaŭ i ich zastupnikaŭ. Kiraŭnik wybarčaje kamisii, pašla hetaha, abwiaščaje sabranym i daje da pierahladu ŭ widočnym dastupnym dla wybarščykaŭ miescy zaćwierdžanyja śpiski wybarščykaŭ. — Kali ahulny lik ważna padanych kandydataŭ na radnikaŭ ci ich zastupnikaŭ roŭny liku mandataŭ — tady hałasawańnie nie adbywajecca, a za wybranych uważajucca padanyja kandydaty.

Hałasawańnie. Hałasawańnie adbywajecca jaŭna, a na damahańnie piataj čaści ($^1/_5$) liku prysutnych na sabrańni wybarščykaŭ — tajna, heta značyć pry pomačy kartak i kanwertaŭ. Damahańnie tajnaha hałasawańnia treba złažyć na piśmie abo ŭ pratakoł wybarčaj kamisii i padpisacca najmienš piataj čaści ($^1/_5$) liku prysutnych na sabrańni wybarščykaŭ. *J—n.*

„Arcykatalickaść“ wilen. endecyi i arcyb. Jałbžykoŭski.

Usim wiedama, što polskaja endecyja, asabliwa wilenskaja, trymajecca ŭ našym kraju, jak na kitoch, na polskich ksiandzoch, jakija siarod biełarusoŭ i litoŭcaŭ, pad widam Katalickaj Akcyi, namahajucca šyryć ideju polskaj endecyi praz arhanizacyju „Stowažyšenie młodzieży polskiej“.

Ab tym, što „Stow. młodz. polskiej“ źjaŭlajecca arhanizacyjaj endeckaj partyi i ničoha nia maje supolnaha z sapraŭdnaj Katalickaj Akcyjaj, my nia raz pisali. Pisali tak-ža i ab tym, što arcyb. Jałbžykoŭski nia tolki nie praciwicca hetaj partyjnaj rabocie ŭ našym Kraju polskaj endecyi, ale i bahasławić jaje, jak Katalickuju Akcyju.

Dyk jak-ža tady wyhladajuć moralnyja asnowy wilenskaj polskaj endecyi, za jakuju tak mocna trymajuć polskija ksiandzy ŭ našym Kraju? A woś jak:

Byŭ čas, kali wilenskija endeki miž saboj paswarylisia. Dy paswarylisia tak, što i pahadzicca nie mahli. Sprawu pieradali ŭ Akružny Sud. U sudzie wyjawiłasia ŭsio, što było dasiul sakretam. Pašla sudu pačali ab endeckich sakretach pisać usie hazety. A wilenskaje „Słowo“ dyk wywiarnuła cely cebar endeckaha brudu na wilenski bruk, jaki niapryjemna pachnie nia tolki samoj endecyi, ale i arcybiskupu Jałbžykoŭskamu.

Henaje „Słowo“ miž inšym piša hetak: Kožny wilenčuk čuje, jak začaplajuć mužčynaŭ prostytutki ŭ wakolicach Katedry, zaklikajučy na „Mastowuju 1“, dzie mieścicca publičny dom. Dom na „Mastowaj 1“ składajecca z dźwiuch aficynaŭ i aficyjalna zapisany ŭłasnaściaj staŭpoŭ wilenskaj endecyi. (Na sudzie niekatoryja ćwierdzili, što hety dom faktyčna jość ułasnaściaj endeckaj partyi). U adnoj aficynie mieścicca redakcyja, administracyja i drukarnia „arrrcykatalickaj“ hazety („Dziennik Wileński“), kudy dniom zaklikajuć wilenskich i prawincyjanalnych ksiandzoŭ, a ŭ druhoj aficynie žyd Friedman trymaje handal, kudy ŭ nočy zaklikajuć ludziej šukajučych erotyčnych uražańniaŭ za dastupnuju canu. Henyja abodwa pradpryjemstwy žywuć miž saboj zhodna, adnak namalawanych žančyn, što kruciacca kala wakon redakcyi „Dziennika Wileńskaha“, nia treba ličyć ani endeckaj arhanizacyjaj žančyn, ani jakimś žanočym bractwam.

Dalej „Słowo“ wiartajecca da arcyb. Jałbžykoŭskaha i ksiandzoŭ, jakija ŭmiaščajuć na tablicach kala kaściołaŭ afiški polskaj endeckaj partyi, jakoj „Dziennik Wileński“ źjaŭlajecca miascowym orhanam, kab źwiarnuli na heta ŭwahu.

I što-ž na heta arcyb. Jałbžykoŭski? A prosta ničoha — maŭčyć dasiul, jak wady ŭ rot nabraŭšy.

Kab heta było ŭ biełaruskaj ci litoŭskaj arhanizacyi nazywajučajsia katalickaj, abo hetak napisała ŭważajučaja siabie katalickaj hazeta biełaruskaja ci litoŭskaja, tady byłab druhaja sprawa.

U Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi (B.Ch.D.) i ŭ „Biełaruskaj Krynicy“, jakija baroniać biełaruski narod ad wynaradaŭleńnia, arcyb. Jałbžykoŭski dahledziŭ niešta niechryścijanskaje i zabaraniŭ katalikom naležać da B.Ch.D. i čytać „Bieł. Krynicu“. A što dziejecca ŭ polskaj endecyi i ab čym piša polskaje „Słowa“ — hetaha arcyb. Jałbžykoŭski pakulšto nia bačyć i nia čuje.

Słowam, u čužym woku dahledzić i pylinku, a ŭ swaim i kałody nia prykmiecić.

p—k.

Z biełaruskaha žyćcia.

Biełaruski Studenski Sajuz. U sioł. akademickim hodzie Biełaruski Studenski Sajuz U.S.B. u Wilni hurtuje zwyš 65 asob biełaruskaj studenskaj moładzi. Hety Sajuz u zali Instytutu (Zawalnaja 1—1) 4 h. m. ładziŭ siabroŭskuju zapaznaŭčuju wiečarynu, jakaja składałasia z harbatki i amatarskaha kancertu. Wiečaryna adbyłasia ŭ prysutnaści kuratara Sajuzu praf. Košmidera i mieła zadańnie zaznajomić nowaŭstupiŭšych siabroŭ z siabrami Sajuzu starejšych kursaŭ. Adres Sajuzu: Wilnia, Bonifraterskaja 2—3.

Biełaruski chor pad kiraŭnictwam A. Stepowiča. Apośnimi časami, jak my ŭžo padawali, zasnawaŭsia biełaruski kaścielny chor, katorym kiruje hram. A. Stepowič. Hety chor za karotki čas zrabiŭ wialiki postup i pašyryŭsia; rehient Stepowič rasšyryŭ repertuar choru i na adziel narodny, nie pakidajučy śpiewu relihijnaha ŭ kaściele św. Mikałaja padčas nabaženstwa dla biełarusoŭ katalikoŭ.

Z wydawieckaje niwy. U minułym tydni wyjšaŭ čarodny 10-ty numar „Шляху Моладзі“ časopisi biełaruskaj moładzi. Adres: Wilnia Zawalnaja wul. 1—3.

Keturakis. 5)

Ameryka ŭ łaźni.

Kamedyja ŭ troch dziejach.

Z litoŭskaj mowy pierakłaŭ *St. Marcinkiewič.*

(Praciah, hl. „Bieł. Krynicu“ Nr. 38).

DZIEJA II.

(Harbuzowa światlica: ławy, stoł, nalewa wakno, kala ściany łožak i z boku dźwiery ŭ kamorku, z prawa dźwiery ŭ sieni. Na ścienach obrazy światych. Na stale mašyna da šyćcia, nožnicy i na kancy stała pamiataje piśmo z fatagrafijaj. Usiudy ŭ chacie nieparadak).

A g a t a (*uwachodzić z prawa, na stale spaściera haje fatagrafiju i biare ŭ ruki*). A wo!... Patret, heta peŭna Wincuk pakinuŭ. Kab ciabie-ž haručka, jakaja pania... maje być z Ameryki jakaja prysłała. Jakaja poŭnaja... Ale što-ž heta — jak-by dzie spatykała... dy sapraŭdy widzieła... jak-ža jana... ci nia budzie tolki Helka! Ach, Božańka Najświaciejšy — heta-ž jana! A ci nia licha-ž jaje tudy zahnała? Tut była jak asmołak, ni Bohu ni ludziam, a ciapier i paŭhoda niama, jak wyjechała i hladzi ŭžo jakaja pania! Moža ŭžo i zamuž wyšła. Wincuk pawinien wiedać.

H a r b u z i c h a (*ŭsunuŭšy praz dźwiery haławu z sieniej*). Čuješ, Agatka! biažy ty ŭžo da hetaha lonu, dačuška; Maryla adna — što jana tam zrobić: tam i Janka niedaloka hareć. Hladzi dziciatka — užo z paŭdnia, a ty jašče nia možaš wybracca.

A g a t a. Usio-ž z swaim łonam mama lezieš u wočy! Jašče Wincuk nia mieryŭ; pamieryć — tady pajdu.

H a r b u z i c h a. Dziciatka, chto-ž tam zrobić? Lon sam nie padymiecca. Užo ŭsich padniaty, a naš peŭnie zaśniežyć sioleta. Ja sama pašła-b, ale buraki mušu wykapać, bo świni susim pawyrywajuć.

A g a t a. Ale-ž i ja nie razarwusia; kažu, — Wincuk pamieryć, tady...

H a r b u z i c h a. Hladzi ty, dačuška, z hetym Wincukom swaim... budź, dzietačka, aściarožna, piekna, kab pašla jakoha śmiechu nia wyšła.

A g a t a. Wot hawora... piaršyna mnie!..

H a r b u z i c h a. Hladzi, dziciatka (*wychodzie*).

A g a t a. Čepicca z swaimi kazaniami... (*bładzić na fatagrafiju*). A ŭsio-ž dla taho tam u Amerycy dobra: zdajecca ŭsim uziać dy wyjechać; ani tam pracujuć ludzi, ani što, tolki chodziać prybraŭšyja (*uwachodzić Wincuk z żalezkam: Agata, chawajučy fatagrafiju*). Što ja znajšła?!

W i n c u k. A što-ž?

A g a t a. Nie skažu! (*Machaje fatagrafijaj kala twaru Wincuka*).

W i n c u k. A! heta ja z kišani wyniaŭ i zabyŭsia. A ci znaješ chto? (*abo je ŭhladajucca*)

A g a t a. Nie paznała? Zrazu nie paznała, ale pašla dahadałasia. Užo peŭna zamuž wyšła?

W i n c u k. Heta-ž wiedama! adrazu, jak tolki zajechała Ci-ž tam tak čakajuć jak u nas, ci-ž tak starajucca, kab tolki katoramu dastacca; wyprawu, usio małady spraŭlaje, a ŭžo cukierkaŭ i tak usialakich prysmakaŭ i sałodkich harełak — to kolki chočaš.

A g a t a. Wiedama — nia toje, što ŭ nas!

W i n c u k. Haworać, što jakaja tolki dziaŭčyna tudy pajechała, to adrazu piać šeść kawaleraŭ i abstupiać, kab tolki za katoraha išła, a jak druhi z dziaŭčynaj zhaworycca, dyk wiadzieć jaje ŭ kram, adrazu ŭsio wyvieryć ad haławy da noh, ubiareć jak lalku i ženicca sabie.

A g a t a. Nia moža być!

W i n c u k (*prasuje*). Što mnie budzieš kazać! Druhi świet: tam dziaŭčat na rukach usie nosiać; usie tak kažuć. I heta, kim-ža jana tut była? A ciapier — pahladzi: čuć nia pania!

A g a t a. Dziŭna, jak adzieža čaławieka praŭlaje: adrazu nie paznała.

W i n c u k. Tam mužčyny i ruki dziaŭčatam całujuć, jak u nas pany paniam

A g a t a. Nia moža być.

W i n c u k. Ach, Agatka! ci-ž pani inšymi rodziacca? Hetkaja dziaŭčyna (*pakazwaje na Agatu*)... tolki prybiary, jak treba, to ni adna pania nie daraŭnije.

A g a t a (*niaśmieła ŭśmiachajučysia*). Wo jak!

W i n c u k. Što? Ci nia praŭdu kažu?

A g a t a. Jakaja tam praŭda, ty tolki śmiaješsia z mianie.

W i n c u k. Agatka! jak widziš mianie žywoha, ja ani trochi nie maniu; jak kažu. — tolki ŭbiarysia papansku, jak u Amerycy ŭbirajucca, to daloka budzie ŭsim paniam da ciabie. Ty mnie tolki wier!

A g a t a. A što haworyš! Pania — to ŭsiahdy pania: inšy skład... usio...

W i n c u k. Ci heta tabie jašče lepšaha składu treba? stan, rost, usio... to-ž traścina— nie dziaŭčyna (*biare mierku i mieryć*).

A g a t a. Strach, jakaja z mianie wyjdzie pania! (*bładzić na siabie*). (*d. b.*)

Ś. † P.

Wiktar Čaplinski

Žychar m-ka Mur.-Ašmianka, dziejny siabra B.I.H.iK. i B.Ch.D. pamior u wieku 46 hadoŭ 2 listapada 1933 h. Niaboščyk byŭ pieršym, chto na Mur.-Ašmiankaŭskaj i wakoličnaj niwie zasiejaŭ ziernie biełaruskaj nacyjanalnaj świedamaści.

Wiečnaja Jamu pamiać!

Hurtok B. I. H. i K. ŭ Mur.-Ašmiancy.

Jak žywuć sialanie ŭ Niezaležnaj Litwie.

(*Viln. Rytojus Nr.Nr. 74—77*).
(Hl. „Бел. Кр." № 38).

Jak ja ŭžo ŭspaminaŭ, bekonaŭ (wybranyja świni) skuplaje akcyjnaje tawarystwa „Maistas", šmat akcyjaŭ katoraha maje kuplenych dziaržaŭny skarb. Kab jak najbolš zacikawić sialan, tawarystwa „Maistas" ad kožnaha kuplenaha bekona adličaje 5 litaŭ i wydaje sielaninu kwit. Kali sielanin pradaść 20 bekonaŭ i źbiare takich kwitoŭ na 100 litaŭ, tady jon atrymoŭwaje ad tawarystwa „Maistas" na 100 litaŭ akcyjaŭ i takim sposabam sielanin stanowicca henaha tawarystwa akcyjanaram (siabram).

Jakaja-ž z hetaha sielaninu karyść? A woś jakaja: 1. Pradusim pašla niekatoraha času sielanin tawarystwa „Maistas" i jaho fabrykaŭ moža stacca ŭłaśnikam. 2. Takim čynam sielanin zachwočwajecca bolš i lepš hadawać bekony. 3. Sialanie, uciahnuty ŭ hetkuju wialikuju haspadarčuju arhanizacyju, źjaŭlajucca bolš źwiazany z haspadarkaj usiaho kraju i mohuć mieć rašajučy hołas. 4) Zapamohi, wydanyja hetamu pradpryjemstwu z dziaržaŭnaha skarbu, mohuć być patrochu pazabiranyja nazad i wykarystanyja na inšyja mety.

Takim čynam u Niez. Litwie miž uradam i sialanstwam idzie ŭzhodnienaja praca. Dzie sami sialanie jakich niebudź haspadarčych metaŭ dasiahnuć nia mohuć, tam pamahaje im dziaržaŭnaja ŭłada.

Hadoŭla świniej na bekony i ich prodaž, wobak z pierarobkaj małaka, — heta haloŭnaja krynica dachodaŭ sielanina, z jakoj jon čerpaje na roznyja swaje patreby.

Kab wyrab bekonaŭ padtrymać, urad za kožnaha bekona jašče dadaje pa 15 litaŭ. Takim čynam u Litwie sielanin za bekona atrymoŭwaje značna bolš, jak u inšych krajoch. Naprykład: u 1931 h. u śniežni miesiacy ŭ roznych krajoch za 50 kilo žywych bekonaŭ płacili — ŭ Złuč. St. Ameryki — 33 lity, u Šwecyi i Holandyi — 41, u Danii — 47, u Polščy — 50, u Anhlii — 62, u Litwie — 70 litaŭ.

Ale nia lohka pryhatawać na zahraničny rynak masła i bekonaŭ stolki, kolki treba i tady, kali treba. Woś-ža ŭrad razam z sialanskimi arhanizacyjami dbaje ab hetym duža rupna i staranna.

Jak chutka raście wyrab bekonaŭ i ich wywaz, widać z nižej padanaj tablički, jakaja pakazwaje za kolki litaŭ kožny hod było wywieziena bekonaŭ.

1926 h. wywieziena i pradana bekonaŭ na 604,265 litaŭ, 1927 — 299,148, 1928 — 313,998, 1929 — 1,406,470, 1930 — 11,126,653, 1931 — 30,306,785 i 1932 h. na 32,541,476 litaŭ.

Aprača bekonaŭ sialanie ŭ Niez. Litwie wywožuć jašče tak-ža i inšuju świninu i miasa inšaj žywioły, za što tak-ža majuć pawažnyja dachody z zahranicy. Kuploj u sialan zboža, pošaru, dastaŭkaj ziemlarobskich mašyn, nasieńnia, hnajoŭ i h. d., zajmajecca ŭ Niez. Litwie Sajuz Ziemlarobskich Kooperatywaŭ „Lietukis". Takim čynam sialanie tam abiaśpiečany ad ašukanstwa roznych pierakupščykaŭ i pasrednikaŭ.

Ahułam haworačy, kooperacyja ŭ Litwie šyroka raźwiwajecca i praz jaje sialanie ŭžo sami rupiacca ab swaich sprawach. Dzie sami adny nia zmohuć — pamahajuć im haspadarčyja arhanizacyi i ŭrad. A hetak pastupajučy, sapraŭdy chutka možna ŭzmacnicca haspadarča i padniać ahulnuju kulturu kraju.

Pračytaŭšy hetyja wiestki ab žyćci sialan u Niez. Litwie čytačy našy wywady niachaj sami robiać. Čakać, pokul niechta inšy nam damoža, niama sensu, bo fakty pakazwajuć, što hetyja inšyja nia tolki našym sialanam pamahajuć ale jšče i pieraškadžajuć pracawać u swaich arhanizacyjach. Našy sialanie sami pawinny zdabyć sabie lepšuju budučyniu.

Kaniec. Pierakłaŭ *M. K.*

Zaduški ŭ Wilni.

Zabarona Litoŭcam naładzić pracesiju.

U Wilni ad niapamiatnych časoŭ praktykujecca pryhožy zwyčaj adwiedywańnia ŭ dzień Zadušny mohiłkaŭ. U hety dzień, asabliwa ŭwiečary, žychary Wilni jduć na wilenskija mohiłki adwiedywać pamioršych. Iduć u hetyja adwiedziny celymi hrupami, arhanizacyjami, pracesijami i paasobku. Na mohiłkach, nad mahiłami blizkich, kreŭnych i zasłužanych dziejačoŭ piajucca malitwy, a nawat i relihijna-patryjatyčnyja pieśni. Było hetak i sioleta. Adwiedwali mohiłki wilenskija palaki, adwiedwali biełarusy, adwiedwali i litoŭcy.

Wilenskija litoŭcy chacieli pajści na mohiłki z pracesijaj, ale świeckija ŭłady heta im zabaranili; dyk adwiedwali hrupami. Na mohiłkach Rosa litoŭskaj hrupie zabaraniaŭ piajać narodny hymn pradstaŭnik administracyjnaj ułady — palicejski. A na mohiłkach św. Piatra i Paŭły, nad mahiłaj niadaŭna pachawanaha ks. praf. Kraŭjalisa, kali hrupa litoŭskaj moładzi pačała piajać narodny hymn, prysutny tam palicejski zahadaŭ razyjścisia. Biezadkładna wykanać zahadu palicyi litoŭcy nie zmahli z pryčyny nieadpawiednaj miaściny, bo mahiła ks. praf. Kraŭjalisa znachodzicca na stromym ciesnym uzhorku. Z hetaha paŭstała nie ŭ adpawiednym miejscy sumatocha, wyniki jakoj akazalisia dawoli sumnyja. Ale ab hetym napišam druhim razam.

Adwiedziny Biełarusoŭ.

Za prykładam minułych hadoŭ, wilenskija biełarusy sioleta naładzili adwiedziny pamioršych, zasłužanych na niwie biełaruskaha adradžeńnia, hremijalna i ŭračysta. Na mahiłkach Rosa, nad mahiłami K. Swajaka i Jadwihina Š., u prysutnaści wialikaha natoŭpu narodu, nowazarhanizawany biełaruski kaścielny chor pad kiraŭnictwam A. Stepowiča prapiajaŭ niekalki biełaruskich, relih.-narodnych pieśniaŭ, jakija harmanijna razlahalisia nad mahilnaj cišynioj Rosaŭ. Astajecca pažadać, kab sioletni sposab uspaminaŭ pamioršych biełarusoŭ słužyŭ świetłym prykładam dla hadoŭ nastupnych: heta najlepšy sposab adnaŭleńnia duchowaj łučnaści siańniašniaha pakaleńnia z pakaleńniem našych baračbitoŭ dakončyŭšym swaju ziamnuju padarožu.

Z ukrainskaha žyćcia.

Aryšty Ukraincaŭ. Apošnimi časami polskija ŭłady dakanali rewizijaŭ siarod Ukraincaŭ u Lwowie i druhich haradoch Haliččyny, a takža i pa siołach. Padčas rewizijaŭ mnoha aryštawana.

Pryčyna aryštaŭ byccam takaja: U Lwowie, prad wajawodzkim uradam, zdaryłasia sumatocha miž demonstrantami i palicyjaj. Byŭ streł. Pała padazreńnie, što tajnaja ŭkrainskaja arhanizacyja chacieła zrabić napad na Lwoŭski wajawodzki ŭrad. Śledztwa wiadziecca dalej.

Z kraju.

Polskija arhanizacyi biez siabroŭ. Ab tym, što biełarusy i litoŭcy adpornyja prad polonizacyjaj i jon nie paddajucca, my nia raz pisali. A woś, što piša ab hetym polskaja hazeta „Zielony Štandar".

U praciahu niekalkich apošnich miesiacaŭ sanacyja (polskaja — red.) na terytoryi Wilenščyny siarod wiaskowej moładzi prawodziła zaŭziatuju ahitacyju, kab uciahnuć hetu moładź u arhanizacyju „Stšelca". Da henaj raboty byli paklikany pierawažna wučycieli paŭšechnych škoł. Adnak ničoha z hetaha nia wyjšła. Tam dzie i ŭdałosia zasnawać „Stšelca", dyk jon pašla razwaliŭsia, bo moładź, dawiedaŭšysia što heta za arhanizacyja, masawa z jaje wystupiła. Astalisia tolki „kamandanty", jakim płacieć pa 18 zł. miesiačna. Dziela taho, što arhanizacyja „Stšelca" nia jość popularnaj, tyja-ž ludzi pačali arhanizawać „Krakus'aŭ". U hetaj arhanizacyi dajuć wopratku i hetym dumajuć prywabić moładź.

Słowam, biełarusy pačali paznawać dzie swajo, a dzie čužoje. Paznalisia na „Stšelcy", paznalisia na „Zw. M. W." i „S. M. P." paznajucca i na „Krakusie".

Z Polščy.

Sesija Sojmu i Senatu. Dnia 3 h. m. była pačata biudžetnaja sesija Sojmu i Senatu. Na paradku dnia haloŭnaje —biudžet na 1934—35 hod, jaki nawat preliminawany (z-hary abličany) z deficytam na 48 miljonaŭ zł.

Skazali swaje pramowy: premjer Jendžejewič, niekatoryja pasły. Pašla hetaha ŭžo 6 h.m. Prezydent začyniŭ sesiju parlamentu ŭznoŭ na 30 dzion, h. zn. da 6 śniežnia s. h.

Deficyt pošty, čyhunki i ŭpadak zbytu cukru. Pawodle dziaržaŭnych i handlowych statystyčnych danych, dziaržaŭnyja čyhunki ŭ Polščy nie apłačwajuć siabie i dajuć skarbu deficyt. Nie apłačwaje siabie tak-ža i pošta, jakaja tak-ža dziaržaŭnamu skarbu daje tolki deficyt. Z hetaj statystyki dawiedwajemsia tak-ža, što pačaŭsia wialiki ŭpadak zbytu polskaha cukru. Mała jaho kuplajuć u kraju, bo darahi, ale čamuści pačali mienš kuplać jaho i zahranicu, kudy polski cukar pradajecca, jak wiedama, pa 11 hrašoŭ za kilo.

Žydoŭskaje wojska ŭ Polščy. U Waršawie 29—30 min. m-ca adbyŭsia źjezd žydoŭskaj wajskowaj arhanizacyi „Brith Hakail", jakaja paŭstała z „rezerwistaŭ" polskaj armii, załažanaja Wulfam Žabotinskim. Žydoŭskija hazety, padajučy sprawazdaču z hetaha źjezdu, padčyrkiwajuć, što ŭ Polščy niama miastečka, u jakim niama addziełu „Brith Hakail".

Winahrad za dzierawa. Hazety padajuć, što ŭ Waršawie adbywajucca pierahawory ŭ sprawie handlowaj miž Polščaj i Hišpanijaj. Polšč maje pradać u Hišpanii 150 tysiač festmetraŭ dzierawa na budoŭlu, a z Hišpanii prywiazuć u Polšč winahrad i inšyja smačnyja frukty.

Uzrost biezrabocicy. Hazeta „Ziel. Štandar" piša, što ŭ Polščy z pačatkam wosieni pačało ŭzrastać biezrabočcie. Heny ŭzrost dasiahaje da 3 tysiač čaławiek na tydzień.

Z zahranicy.

Nowy palityčny kurs u Eŭropie. Centr nowaha palityčnaha kursu ŭ Eŭropie ciapier znachodzicca ŭ Francyi. Ab pačatku hetaha nowaha kursu ŭ eŭrapejskaj palitycy świedčyć fakt upadku ŭ Francyi uradu Deladier i paklikańnia tam uradu centra-lewaha na čale z min. Sarraut. U hetaj źmienie uradu ŭnutry Francyi ničoha nie źmianiłasia. Nawat astalisia niekatoryja papiarednija ministry na swaich stanowiščach — Paul Boncour min. zahraničnych spraŭ, a b. premjer Deladier—min. wajny. Źmianiŭsia tolki kurs zahraničnaj palityki. Treba spadziawacca, što sučasny francuski urad pojdzie pa linii zbližeńnia Francyi z Niamieččynaj. Hety kirunak užo adčuwajecca ŭ francuskich i ŭ niamieckich palityčnych kruhoch.

U Niamieččynie pawieŭ hetaha palityčnaha wietru spatkali prychilna, a niamiecki ambasadar u Paryžu pačaŭ užo hutarki z nowym francuskim uradam. Aprača hetaha niamiecki ŭrad strymliwajecca ŭ palityčnym nastupańni ŭ zahraničnaj palitycy, adkładajučy da nowych wybaraŭ u Niamieččynie, jakija adbuducca 12 h.m.

Jak wiedama, hetyja wybary złučany z narodnym hałasawańniem, u jakim uwieś narod maje wykazacca, ci zhadžajecca z palitykaj ŭradu Hitlera, jaki imkniecca da poŭnaj roŭnapraŭnaści Niamieččyny ŭ Eŭropie.

U hetym časie, kali ŭ Niamieččynie adbywajucca wybary, Italija na mižnarodnym forumie robić za siabie i za Niamieččynu. Apošnimi časami Italija sparaližawała zachady Małoj Antantaŭ pieraciahnuć u bok Francyi Baŭharyju i Tureččynu.

Pryhladajučysia da siańniašniaj palityčnaj akcyi ŭ Eŭropie, zaŭważajecca tolki adzin wyrazny palityčny kirunak: Italija-Niamieččyna. I Anhlija robić heta, ale aściarožna i sakretna. Francyja wyjaŭlaje ciapier niapeŭnaść da swajej palityki; Małaja Antanta, bajučysia rewizii dahaworaŭ, kidajecca wa ŭsie baki, a Polšč, zaklučyŭšy dahawor z Sawietami, zaciskaje hetyja wuzły pryjaźni, šukajučy skrapleńnia swajho mižnarodnaha pałažeńnia. Słowam, adzin sajuz dziaržaŭ užo wyrazna zarysawaŭsia, a jak dalej buduć raźwiwacca padziei ŭ Eŭropie—pakaža budučynia. Pry hetym treba zaznačyć, što palityka Sawietaŭ nia maje wialikaha začeńnia ŭ Eŭropiei Polšč, źwiazwajučy sabie ruki z Sawietami brackaj pryjaźni, moža zyjści na šlach palityčnaj samotnaści, bo ŭ Eŭropie naśpiawaje ahulna prociŭbalšawicki kruhoch.

Prociŭbalšawickaje paŭstańnie ŭ Uschodniaj Biełarusi. Balšawickija hazety padajuć, što kala Miensku balšawiki raźbili atrad paŭstancaŭ, jaki napadaŭ na balšawickich čynoŭnikaŭ i zabiwaŭ kamunistaŭ. Padčas razhromu atradu paŭstancaŭ 15 asob zabita i 50 raniena. Rešta raźbiehlisia. Ciarpieńnie ludziej, jak widać, užo kančajecca i narod biarecca za aružža, kab prahnać maskoŭskich satrapaŭ.

Polskija lotniki ŭ Maskwie. Dnia 4 h.m. wyleciała z Waršawy 5 polskich aeraplanaŭ na čale z pałkoŭnikam Rajskim u hości da balšawikoŭ, u Maskwu, na świata praletarskaj rewalucyi. Lotniki da Maskwy adnak nie dalacieli, a tolki da Miensku, skul dalej ŭžo jechali ciahnikom. Polskich lotnikaŭ u Maskwie balšawiki spatykali wielmi haścinna; wajskowaja muzyka jhrała polski hymn „Ješče Polska nie zgineła“, a kamisary hawaryli haračyja pramowy ab polska-balšawickaj pryjaźni. Hazety padajuć, što na świata niezaležnaści Polščy 11 h. m. prylatuć aeraplanami ŭ Waršawu balšawiki.

Tajny japonska-niamiecki dahawor strachaćciom dla Sawietaŭ. Żydoŭskija hazety „Hajnt“ i „Moment,“ na padstawie infarmacyjaŭ z Londanu i Maskwy, pišuć, što ŭ Maskwie panuje pierapałoch prad japon.-niamieckim parazumieńniem i što Niamieččyna wystupiła z Lihi N. u parazumieńni z Japonijaj, z jakoj zaklučyła tajny dahawor prociŭ Sawietaŭ.

Zabojstwa karala ŭ Afhanistanie. Hetymi dniami ŭ Afhanistanie tajomna zabity afhanistanski karol. Paśla zabojstwa zaraz-ža abwieščany karalom nastupnik tronu, syn zabitaha karala.

„Čystka“ ŭ S. M. P.

U papiarednim numary „B. Krynicy“ my źmiaścili korespondencyju z-pad Dzisny, u jakoj korespondet apiswaje ab dziejnaści biełaruskaj moładzi ŭ polskich arhanizacyjach. Hetaj korespondencyi spužałasia wilenskaja polskaja endecyja i ŭ swaim lejb-orhanie „Dzieńnik Wilenski“ zaklikaje kiraŭnikoŭ polskich arhanizacyjaŭ (čytaj—ksiandzoŭ), kab prawiali „čystku“ ŭ polskich „kołach“—pawykidali adtul biełarusoŭ.

Kali hetyja kiraŭniki sapraŭdy pasłuchajuć i woźmucca prawodzić hetkuju „čystku,“ dyk biełarusy za heta im tolki padziakujuć, bo hetkaja „čystka“ budzie likwidacyjaj S.M.P. i polonizacyjnych natuhaŭ ksiandzoŭ, kab apalačyć biełaruskuju moładź. I sapraŭdy, endecyja pryšła-b da rozumu, kab pačała likwidawać swaje „šopy,“ jakija nijakaje karyści nie dajuć ani polščynie, ani endecyi, a tolki prywučajuć biełaruskuju moładź da destukcyjnaj raboty, jakaja instynktoŭna baroniačysia ad wynoradaŭleńnia, jdzie ŭ polskija „koły“ pa toje, kab ich źbiełaruščyć. Ab hetym świedčać drukawanyja korespondencyi ŭ našaj hazecie, ab hetym paćwiardžajuć i mnohija piśmy nadsyłanyja ŭ našu redakcyju.

Dyk kali nia chočacie, pany, zdemoralizawać biełaruskuju moładź, dyk kińcie swaju polonizacyjnuju akcyju. Apalačyć biełarusoŭ wam užo nia ŭdasca. Biełarusy ŭžo adpornyja. C.

Piśmo ŭ Redakcyju.

Wielmi Pawažany Panie Redaktar!

Na zakid Redakcyi, što ja pasyłaju adnačasna korespondencyju ŭ „Biełaruskuju Krynicu“ i ŭ mitrapalitalnaje, „Słowo“ ŭ Waršawie, wyjaśniaju: U „Слова“ nijakaj karespandecyi nie pasyłaŭ; bo i što moža mieć supolnaje, šanujučy siabie biełarus, z rasiejskaj čornasociennaj hazetaj?!

„Слова“ № 88 ŭ artykule „Da čaho wiadzie Unija“ prosta pierapiswaje maju karespandencyju z „Bieł. Krynicy“ Nr 36, nie padajučy skul heta biare. — Zhetul nieparazumieńnie.

Hetaki pastupak mitrapalitalnaha „Słowa“ nazywajuć ludzi dawoli brydka — „literaturnaj kražaj.“ „Госпадам“ z „Słowa“ widać sam nazoŭ słowa „Biełaruskaja Krynica“ nia moža prajšci praz wusny.

Z praŭdziwaj pašanaj

Iwan Z—wič.

Ilja. 5.XI.1933 h.

Da nas pišuć.

Polskija arhanizacyi i Biełarusy.

Brasłaŭščyna. Kala nas usio dobra. Biełaruskaja świedamaść siarod moładzi nia to što šyrycca, ale pahłyblajecca. Wielmi dobry element da hetaha—heta moładź jakaja končyła 5—6 addziełaŭ „paŭšechnicy.“ Prakanańnie raście, jak zbožža ŭ dobraj ralli. Na hety element treba źwiarnuć naležnuju ŭwahu i ŭmieła baranić jaho ad ahitacyi kamunistyčnaj. Starejšaja moładź zaŭsiady cikawicca i sprawaj socyjalnaj, dyk treba tłumačyć i hetu halinu biełaruskaj patreby.

U nas Zw. M.W. lažyć paparam, a ŭ S.M.P. jość swaje chłopcy. Praŭdu kažučy tam usie swaje, ale niekatoryja całkom zaležnyja ad ksiandza—palaka, dyk jany tak i astajucca pad čužackaj kamandaj.

Rabotu biełaruskuju prychodzicca rabić ciškom, bo nadta-ž ksiondz źjadliwy. Z hetaha karystajuć „radykały“ ci prosta kažučy — kamunistyčnyja ahitatary, jakija ahitujuć niatolki prociŭ ksiandza, ale haloŭna prociŭ relihii i nacyjanalnaści. B.S.K.

Miory. Siabra z pad Dzisny (hl. „B. Krynicu“ № 38) zaklikaje, kab pisali ab biełaruskaj dziejnaści ŭ polskich „kołach“. Moža heta i karysna. Ja woś napišu ab adnym zdareńni kala nas, jakoje, na moj pahlad, nie taktoŭnaje i bieskarysnaje. U Miorach, jak i ŭsiudy ŭ Zach. Biełarusi, zapiswali i zapiswajuć biełaruskuju moładź u polskija „koły.“ Zdareńnie heta było ŭ S.M.P. U wybarach u „zażond“ wybrali na „prezesa“ polskaha „koła“ niejkaha P. Piatkiewiča, jaki adrazu zajawiŭ, što jon biełarus, dyk dalej nia moža być u hetaj arhanizacyi i tymbolš prezesam. A niejki tam Kukuć, dyk nie pazwoliŭ nawat pastawić swajej kandydatury na sekretara hetaha „koła,“ zajaŭlajučy, što jon nie palak, a biełarus. Dobraja i hetkaja demanstracyja, ale jana tolki demanstracyja. A rabotu ŭ „kołach“ dla sprawy biełaruskaha adradžeńnia chto budzie rabić? Trebarabić datul, až usie hetak zademanstrujuć, nawat i ksiandzoŭski zakrystyjan. Treba prawodzić uświedamleńnie wytrywała i stojka.

Hrybok—siabra polskaha „koła.“

Ašmianščyna. Adazwaŭsia Dzisienčuk' adazwusia i ja z wakolic Ašmiana—Wilnia. Dzisienčuk wučyć, što treba rabić, a my hetu rabotu daŭno robim. Kala nas, peŭnież — nia ŭsiudy, narodnaja świedamaść z-pad polskich „kołaŭ“ wybirajecca na wierch. U adnym miescy až dwa hetyja „koły:“ Zw. M. W. i S. M. P.; byŭ i swoj hurtok BIHiK. Rabota išła, ale byŭ padzieł biełaruskaj moładzi až na try arhanizacyi. Zw. M. W., jaki nia zmoh konkurawać z SMP., razwaliŭsia, a z razwalenaha Zw. M.W. ŭsie papisalisia ŭ SMP. Tam paśla ŭwieś „zażond“ byŭ wybrany z świedamych biełarusoŭ. Ksiondz tłumačyŭ, što SMP. heta Akcyja Katalickaja, a našy chłopcy ŭsie kataliki, dyk i dawaj rabić pa katalicku, a nie papolsku. Pierapužaŭsia ksiondz i chacieŭ ucichamiryć biełaruščynu, kab kryčeła polščyna. Pačałosia zmahańnie, a ŭ zmahańni pačało chireć S. M. P. i zachireła. Knižak my majem, a hazety da nas dachodziać prosta. Užo ŭ nas nie bajacca ani ksiandzoŭskaha kryku za biełaruščynu, ani kosych spozirkaŭ z pad doŭhaha kazyrka nawažanaha ramuškom.

Staniulčyk.

AD REDAKCYI: My ŭważajem, što treba bolš enerhii addać na zasnawańnie hurtkoŭ Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury, jakija swajej dziejnaściaj skarej prakanajuć mała-świedamych biełarusoŭ, dajučy nasielnictwu kankretnyja kulturnyja karyści.

Prośba.

Studenty medyki Biełaruskaha Studenskaha Sajuzu ŭ Wilni, kab pamahčy u studyjach sabie i budučym kaleham medykam, swaimi siłami asnawali biblijateku lekarskich padručnikaŭ. Z metaj pašyreńnia hetaj biblijateki, studenty medyki B. S. S. horača prosiać starejšych Kaleh dachtaroŭ i ŭsich starejšych hramadzian padtrymać ich pačynańnie i achwiarawać u ŭspomnienuju biblijateku lekarskija padručniki, skrypty i h. d., za što zhary ad imia swajho i budučych kaleh medykaŭ, ščyra dziakujuć

Studenty medyki U.S.B. siabry B.S.S.

Wilnia. Dnia 5.XI.33 h.

Usio kirawać prosim na adres: Student med. Wiktar Wojtenka, Wilnia, Bonifraterskaja 2-3.

ZAWOČNYJA KOOPERATYŬNYJA KURSY

pry redakcyi „SAMAPOMAČY“.

Ad 1 śniežnia s. h. pačynajecca ŭžo nawučańnie na zawočnych kooperatyŭnych kursach arhanizawanych pry redakcyi „SAMAPOMAČY“. Kurs razrachawany na 5 miesiacaŭ času i maje na mecie pryhatawać pracaŭnikoŭ zdolnych da zasnawańnia i kirawańnia pradusim wiaskowaj spažywieckaj kooperatywaj. Na kurs prymajecca kožny, chto ŭmieje čytać, pisać i rachawać.

Prahrama kursu abymaje nastupnyja pradmiety: Nawuka ab kooperacyi — 10 lekcyi, Kooperatyŭnaje prawa — 4 lekcyi, Arhanizacyja i technika pradažy — 6 lekcyjaŭ, Tawaraznaŭstwa — 8 lekcyjaŭ, Kooperatyŭnaje knihawodztwa — 12 lekcyjaŭ i Biełaruskaja mowa — 20 lekcyjaŭ. Razam — 60 lekcyjaŭ.

Nawučańnie na kursie **biaspłatnaje**. Kursanty płaciać tolki za techničnaje pryhatawańnie lekcyjaŭ: druk, farba, papiera, pošta i za heta dastajuć kožny tydzień poštaj da chaty pa 3 lekcyi. Miesiačnaja płata na hetyja wydatki wyńosić tolki 4 zł. płatnych u razsročku. Upisnyja na kurs— 1 zł. Pieršaja rata płacicca zaraz pry zapisańni, razem z upisnymi — 5 zł.; rešta — najpaźniej da 10-ha kožnaha miesiaca.

Hrošy najwyhadniej, bo biaspłatna, pasyłać z kožnaj pošty praz **čekawaje konto P.K.O. inž. Klimowiča Nr. 180.485.**

Uwa ŭsiakich sprawach ab Kursie pisać u red. „SAMAPOMAČ“, Wilnia, Połackaja wul. 4—10

Выйшаў з друку і прадаецца ў Бел. Кнігарні «ПАГОНЯ» ў Вільні, Завальная вул. № 1 (Wilno, ul. Zawalna 1)

Беларускі Адрыўны Календар на 1934 год.

Мае ён стыль новы і стары. Сьвяты праваслаўныя і каталіцкія. Усход і заход сонца. Зьмены месяца, пагоды. Вершы, жарты, практычныя парады і інш. цікавы матэр'ял.

ЦАНА КАЛЕНДАРА 60 гр. за экзэмпляр з перасылкай — 75 гр.

Хто адразу купляе ад 10 да 25 календароў плаціць па 50 гр., ад 25 да 100 календароў— па 48 гр., больш 100—па 45 гр.

ПРЫГОЖЫЯ БЕЛАРУСКІЯ СЬЦЕНКІ ДА КАЛЕНДАРА ў цане ад 15 гр. за штуку.

У крэдыт календары не высылаюцца. За пабранем паштовым календары высылаюцца па атрыманьні задатку аднэй трэцяй часткі ўсей цаны. Перасылка на рахунак пакупшчыка. Календар прадаецца так-жа на правінцыі ў звычайных прадаўцоў і ўва ўсіх кнігарнях.

Redaktar J. Paźniak. Bieł. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilna, Zawalnaja Nr. 1—3. Wydawiec A. Šutowič.